

**Fulgence Masson
(1854-1942)**

**Inventaris van de stukken bewaard
op het Liberaal Archief (1918-1973)**

Archief van en over Fulgence Masson,
de Fondation Fulgence Masson en zijn zoon Paul Masson

Inventarissen van het Liberaal Archief

Verschenen in 2004

Nr 1. *Mont Pèlerin Society (1947-...)*. Inventaris van de Algemene Congresdocumenten (1947-1998), 116 p.

Verschenen in 2005

- Nr 2. *Van Crombrughe's Genootschap (1857-...)*. Inventaris van het archieffonds (1857-2005), 102 p.
(Inventaris van de briefwisseling op cd-rom in bijlage)
- Nr 3. *Jan Moedwil (Fernand Geersens, 1895-1959)*. Inventaris van het archieffonds (1920-1981), 7 p.
- Nr 4. *Baron Charles A. Liedts (1802-1878)*. Inventaris van het archief (1823-1877), 23 p.
- Nr 5. *Volkuniversiteit Maurits Sabbe (1921-...)*. Inventaris van het archief (1929-2003), 20 p.
- Nr 6. *Henri Story (1897-1944)*. Inventaris van het archief (1937-1944), 21 p.
(Herwerkte uitgave van de inventaris uit 1994)
- Nr 7. *Willemsfonds Tienen (1880-...)*. Inventaris van het archief (1880-2000), 56 p.
- Nr 8. *Taalminnend Studentengenootschap De Van Maerlant's Zonen (1887-1939)*. Inventaris van het archief (1915-1939), 6 p.
- Nr 9. *Hendrik Keurvelds (1852-1933)*. Inventaris van het archief (1869-1931), 28 p.
- Nr 10. *Willem Pelemans (1901-1991)*. Inventaris van het archief (1923-1991), 23 p.
- Nr 11. *Het Volksbelang (1867-...)*. Inventaris van het archief (1935-1940), 40 p.
(Deelinventaris van het Willemsfondsarchief)
- Nr 12. *Letter- en Toneelkundig Gezelschap Voor Taal en Vrijheid (Aalst, 1871-...)*. Inventaris van het archief (1871-1985), 22 p. (Overzicht van de toneelbibliotheek in bijlage)
- Nr 13. *Fulgence Masson (1854-1942)*. Inventaris van de stukken bewaard op het Liberaal Archief (1918-1942), 6 p.
- Nr 14. *Geen Kunst Zonder Nijd & Theatergroep Vooruit (Deinze, 1797-...)*. Inventaris van het archieffonds (1797-2002), 34 p.

Deze inventaris kan on line geconsulteerd worden: www.liberaalarchief.be

Uitgegeven door het Liberaal Archief
Kramersplein 23, 9000 Gent
Tel. +32 9 221 75 05
Fax +32 9 221 12 15
E-mail: info@liberaalarchief.be
Website: www.liberaalarchief.be

© Liberaal Archief
D/2005/3927/12

Inhoudstafel

INHOUDSTAFEL	2
INLEIDING	3
Fulgence Masson	3
Het archief.....	3
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	3
Bibliografie.....	4
INVENTARIS.....	5
I. Stukken m.b.t. Fulgence Masson	5
1. <i>Algemene stukken.....</i>	<i>5</i>
2. <i>Stukken m.b.t. zijn aftreden als volksvertegenwoordiger.....</i>	<i>5</i>
3. <i>Stukken m.b.t. zijn overlijden en herdenkingen.....</i>	<i>5</i>
4. <i>Boeken .....</i>	<i>5</i>
5. <i>Foto's .....</i>	<i>5</i>
II. Stukken m.b.t. de Fondation Fulgence Masson.....	6
III. Stukken m.b.t. Paul Masson.....	6

Inleiding

Fulgence Masson

Fulgence Masson werd op 16 februari 1854 geboren in het Henegouwse Dour. Deze liberale politicus studeerde in 1875 af als doctor in de rechten. Hij vestigde zich in Mons en bouwde er als advocaat een indrukwekkende carrière uit. Maar daar bleef het niet bij: hij besloot in de politiek te gaan en werd o.a. provincieraadslid, gemeenteraadslid en schepen van Openbaar Onderwijs in Mons. In 1904 werd hij verkozen tot volksvertegenwoordiger. Hij bracht het zelfs twee keer tot minister: van 1918 tot 1920 was hij minister van Defensie in de regering Delacroix en van 1921 tot 1925 minister van Justitie in de regering Theunis. In deze functie besteedde hij veel aandacht aan de rechten van het kind en zorgde hij o.a. voor een wet die vrouwen toeliet tot de balie. In 1925 werd hij benoemd tot minister van staat.

Daarnaast was Masson ook actief in de journalistiek. Hij werkte mee aan o.a. *La Chronique*, *L'Etoile Belge*, *Le Petit Bleu*, *La Flandre Libérale*, *La Gazette*, *La Réforme*, *Libra Illustré*, *Le Flambeau* en *Le Soir* en richtte in 1906 de NV "La Presse libérale de Mons et de l'arrondissement" op om de krant *La Province* uit te geven. Hij was er politiek directeur en redacteur. Zijn artikels waren gewijd aan uiteenlopende onderwerpen als internationale en lokale politiek, sociale en economische problemen, filosofie, kunst, literatuur, enz.

Fulgence Masson bleef professioneel actief tot op hoge leeftijd. Advocaat bleef hij tot na zijn tachtigste en aan zijn ambt van volksvertegenwoordiger stelde hij pas een eind in 1933, meteen een reden voor zijn politieke vrienden om hem op 17 september 1933 in Mons te huldigen d.m.v. een groots opgezette manifestatie. Hij stierf op 24 januari 1942 in Mons.

Het archief

Het archief heeft een omvang van ongeveer 0,1 strekkende meter. Het werd in 2004 verworven door het Liberaal Archief, nadat het een tijd werd bewaard door zijn kinderen en kleinkinderen. Zij zorgden waarschijnlijk voor de aanvullingen van stukken na de dood van hun (groot)vader.

Het bevat, naast brieven en persknipsels, vooral stukken m.b.t. zijn aftreden als volksvertegenwoordiger. Daarnaast bevat het ook een twintigtal foto's, waarvan een hele reeks m.b.t. het bezoek van de Franse president Raymond Poincaré aan België in 1918.

Tenslotte vindt men er ook enkele stukken m.b.t. zijn zoon Paul Masson¹ en m.b.t. de Fondation Fulgence Masson.

Aanwijzingen voor de gebruiker

Het archief is vrij toegankelijk. De voertaal is het Frans. De opvraag- en citeertitel luidt: *Liberaal Archief, Archief van Fulgence Masson*, gevolgd door het inventarisnummer.

---

¹ Paul Masson (°1883 - † 1970), schilder, graveerder, decorateur en keramist, pseudoniem Pierre Michaux.

Bibliografie

Fulgence Masson

DELZENNE (Yves-William) & HOUYOUX (Jean). *Le nouveau dictionnaire des Belges (vol. 2)*. Bruxelles, Le Cri, 1998, p. 100.

DEVULDERE (R.). *Biografisch repertorium der Belgische parlementairen, senatoren en volksvertegenwoordigers 1830 tot 1.8.1965*. Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling (sectie geschiedenis), 1965, p. 3755-3757.

HENRI (Pierre). *Grands avocats de Belgique*. Bruxelles, Ed. J.M. Collet, 1984, p. 130-135.

PIERARD (Clovis). Fulgence Masson. In: *Biographie Nationale XXXVIII*. Bruxelles, Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux Arts, 1973-1974, kol. 569-576.

VAN MOLLE (Paul). *Het Belgisch Parlement 1894-1969*. Gent, Erasmus, 1969, p. 235.

Paul Masson

Arto Lexicon

(<http://www.arto.be> - 25/9/2005)

Piron @ The Art Server

(http://www.theartserver.be/theartserver/nlbe/06_03_index.asp - 25/9/2005)

Inventaris

I. Stukken m.b.t. Fulgence Masson

1. ALGEMENE STUKKEN

- 1.1. Uitgaande brieven, 1930, 1939-1941. 1 omslag.
- 1.2. Vrije reiskaart van de NMBS, 1940. 1 stuk.
- 1.3. Bijdragen uit de pers m.b.t. zijn ministerschap en m.b.t. vieringen, s.d. & 1919-1939. 1 omslag.

2. STUKKEN M.B.T. ZIJN AFTREDEN ALS VOLKSVERTEGENWOORDIGER

- 2.1. Stukken m.b.t. de organisatie van de manifestatie in Mons, 1933. 1 omslag.
O.a. briefwisseling van Victor Maistriau (burgemeester van Mons) en Henry Delanney, voorzitters van het organisatiecomité.
- 2.2. Bijdragen uit de pers m.b.t. zijn aftreden en de manifestatie in Mons, 1933. 1 omslag.

3. STUKKEN M.B.T. ZIJN OVERLIJDEN EN HERDENKINGEN

- 3.1. Doodsbrief, 24.1.1942. 1 stuk.
- 3.2. Bijdragen uit de pers m.b.t. zijn dood, 1942. 1 omslag.
- 3.3. Bijdragen uit de pers m.b.t. hommages en herdenkingen, s.d. & 1945-1965.
Bevat ook bijdragen waarin Fulgence Masson gewoon vermeld wordt. 1 omslag.

4. BOEKEN

- 4.1. JOTTRAND (Emile). *Promenades Géographiques. Preface de F. Masson, Ministre d'Etat*. Mons, Editions "La Province", 1935, 151 p.
Met opdracht van de auteur aan Fulgence Masson.
- 4.2. RODENBACH (Georges). *L'Arbre*. Paris, Paul Ollendorf, 1899, 150 p.

5. FOTO'S

- 5.1. Foto van Fulgence Masson in gesprek, s.d. 1 foto.
- 5.2. Foto van een toespraak met Fulgence Masson als één van de toehoorders, s.d. 1 foto.
- 5.3. Foto van het heiligdom en het orakel van Apollo in Delphi, s.d. 1 foto.

- 5.4. Foto's van het bezoek van de Franse president Raymond Poincaré aan België, 1918. 16 foto's.
Afgebeelde tafereelen:
Leerlingen van meisjesscholen wachten Poincaré op.
Poincaré op het balkon van het stadhuis van Brussel.
De koninklijke tribune tijdens het defilé.
Toespraak van Poincaré van op de koninklijke tribune.
Een detachement van het Amerikaanse leger defileert.
Een detachement van de Britse marine defileert.
Een detachement van het Griekse leger defileert.
Een detachement van de Italiaanse marine defileert.
Een detachement van het Japanse leger defileert.
Een detachement van het Tsjechoslowaakse leger defileert.
Toeschouwers van het defilé.
Foto van een triomfboog, vermoedelijk in het Warandepark (Brussel).
Een cenotaaf, vermoedelijk in het Warandepark.
Burgemeester Adolphe Max bij de cenotaaf.
- 5.5. Foto's van een defilé van het 1ste regiment jagers van het Belgisch Leger, [1918-1920]. 2 foto's.
Met Fulgence Masson als minister van Defensie.
- 5.6. Foto van de zitting ter gelegenheid van het 25-jarige jubileum van het Institut Supérieure de Commerce van Mons, 25.10.1924. 1 foto.
- 5.7. Groepsfoto ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum van *La Province*, 1932. 1 foto.
Met Fulgence Masson.
- 5.8. Groepsfoto van de handelsrechtbank van Mons, 1934. 1 foto.
Met Fulgence Masson.

II. Stukken m.b.t. de Fondation Fulgence Masson

1. Knipsel, s.d. 1 stuk (2 ex.).
2. Brief van R. Van Swieten aan R. Courcelle (Koninklijke Bibliotheek) m.b.t. de Fondation Fulgence Masson, 28.9.1973. Met uitleg over de Fondation in bijlage. 2 stukken.

III. Stukken m.b.t. Paul Masson

1. Lijst van de gravures van Paul Masson bewaard in het Prentenkabinet van de Koninklijke Bibliotheek. Met begeleidend briefje van Nicole Walch (i.o. van de conservator), 31.7.1972. 2 stukken.